

Goñerrin aurkitutako testuak (V)

FRANTZISKO ONDARRA*

Aldizkari honetan¹ argitaratu ditugu Goñerrin aurkitutako hogeit hamar testu. Beste bi ematen ditugu orain, haiekin batean eta beste askorekin bilduma bat egiten dutenak, bertan 6. saila² osatzen dutela.

TESTUAK

Bi testuok predikuak dira, eta ez daude osorik. Lehenbizikoan sei estorbuz hitz egin behar duela esaten digu sermoigileak, baina lauren berri ematen digu bakarrik. Bigarrenak prediku hasiera ematen digu, bestea ez duela idatzi guk ditugun paperetan. Paperak neurri hauek ditu gutxi gorabehera: 210 mm. luze eta 155 zabal. Hariz josirik zeuden. Ur markak hauek dira: 1. I FARGUES / NAVARRE. 2. Hiru zirkulu bata bestearen gainean, goikoaren barruan gurutze bat ageri dela eta beste bat gainean, beheko bi zirkuluak hutsik daudela; zirkuluen ezker eta eskuin FIN 1768 eta esku antzeko bi marrazki.

* Euskaltzaindia.

1. ONDARRA, FRANTZISKO 1989. "Goñerrin aurkitutako sei euskal testu (1743-1753)". *FLV XXI*, 53 (1989), 97-144; idem 1990. "Goñerrin aurkitutako lau euskal testu (XVIII. m.)". *FLV XXII*, 55 (1990), 73-121; idem 1991. "Goñerrin aurkitutako beste sei testu". *FLV XXIII*, 57 (1991), 131-168; idem 1992. "Goñerrin aurkitutako testuak (IV)". *FLV XXIV*, 60 (1992), 297-333.

2. ONDARRA, FRANTZISKO 1981. "Goñibarko euskara XVIII. mendeko sermoietan". *Euskera XXVI* (1981-1), 349-365. Ik. 353 h. or.; idem 1981 b. "Polikarpo Aitak Zituen Euskal Esku-idatzi Zaharren Aurkezpena". *Euskera XXVI* (1981-2), 633-649. Ik. 645 h. or.

NOR, NON eta NOIZ

Ez dakigu nork idatziak izan diren, ez eta non izan dire idatziak. Uste dugu XVIII. mendekoak direla, horretarako kontuan hartzen dugula ur marka, besteak beste. Nafarroako euskara darabil egileak, beraz pentsa daiteke Nafarroan eginak direla.

HIZKUNTZAREN INGURUAN

Grafia

Bokaletan, *v-* idatzi ohi du beti hitz hasieran, eta noizean bein *y* grekoa hitz eta silaba bukaeran, eta baita hitz hasieran ere.

Kontsonanteetan, oso gutxitan erabiltzen du *b-* hitz hasieran. Horrela, ikus daiteke “*beneficio*” 1,2,1, baina “*vatalla*” 1,6,5; etab.

Fonetika

Bokaletan, gertakari asko gauzatzen da. Horrela, *ei* eta eu diptongoak *ai* eta *au* bihurturik aurkitzen ditugu: “*ogai*” 1,6,6; “*zain*” ‘zein’ 1,4,2; “*despaizen*” 1,6,1; “*naurritue*” 1,2,1; “*daus*” 1,3,3; “*zaude*” ‘zeuden’ 1,2,3; *i-a* eta *u-a* sekuentziak *i-e* eta *u-e* bilakaturik: “*evangeliste*” 1,1; “*Izaniquen*” 1,1; “*disculpe*” 1,1, “*dituden*” 1,1; “*doke*” ‘dauka’ 1,4,2; *i-e* eta *u-e* sekuentziak *i-a* eta *u-a* eginik: “*eguiñan*” 1,1; “*norbaítac*” 1,4,2; “*nuca*” 1,2,2; “*vrtatic*” 1,6,2; “*zura*” 1,5,4.

Kontsonanteetan, hitz amaieran *-s* da beti, eta *-st-* ere beti, baina fonetika sintaktikoa dela medio gehiago sortzen da *-zt* beharbada *-st-* baino: “*eztaquit*” 2,1,2; “*extezu*” 1,5,4; “*estu*” 1,3,3.

Morfologia

Deklinabidea. Ergatibo plurala *-ek* da: “*emanziote prise vecatorec*” 1,5,3, baina behin bakarrik aurkitu dugu; datibo plurala *-egi* da, eta hau bera kontsonantez bukatutako izen nagusietan: “*dizquizunegui*” 1,2,1; “*Abranegui*” 2,1,3; “*Ezequiasegui*” 1,5,4; instrumental plurala *-es*: “*virtute gucies*” 1,1; soziatiboa *-kin* ia beti: “*andiarequin*” 1,1; destinaboa *-rendako*: “*ar rendaco*” 1,2,1.

Erakusleak. *Au, onec, onetaco, ontara, abek; ori, orrek, ortan, oiek; ore, arrek, artan, arren, artan.*

Izenordain pertsonalak. *Ni, nic, nere, nites; zuc, zure, zaure; guri, gure.*

Aditza. Iraganaldian ez da beti galtzen amaierako *-n* kontsonantea: “*ezequio*” 1,3,2, baina “*oituen*” 1,2,3; “*zue*” 1,1, baina “*zuen*” 1,1; geroaldia tajutzeko beti *-en* erabiltzen da *-n* bukaeradun aditzetan: “*izanen*” 1,1; *eguiñen*” 1,1.

Sintaxia

Behar izan-ekin ez da erabiltzen ergatibo marka: “*juan verdu predicacera Lazaro*” 2,2; “*egun au izan veardu*” 1,1; “*izan veardutela señaleac*” 1,1; aurki daiteke genitiboa objektuaren ordeztuz: “*guizonaren formacean*” 1,2,3; “*penen predicazera*” 2,2.

Hiztegia

Larramendiren aztarnarik ez dugu ikusi. Bestalde, hemen sartzen ditugun hitzak ez dira berriak, oso ezagunak diren hitzen aldaerak baizik. Hona zenbait berba: *bekela*, *ellementu-elementu*, *erran-esan*, *inportazio* ‘inportantzia, garrantzia’, *jasi* ‘jaso, aipatu’, *llur-lur*, *mertxede*, *minzetu*, *odoi*, *solo-solik-soi-lliken*.

Adizkitegia

Goian esan bezala, ez da beti galtzen amaierako *-n* iraganaldian, eta gerta daiteke hori perpaus nagusietan, jakina. Ikus orain zenbait adizki jakingarri izan daitezkeenak: *baiza* ‘bitez’, *degu-dugu*, *dira-dire* ‘dit’, *doke* ‘dauka’, *duze* ‘duzue’, *zaida* ‘zait’, *zaze-zazute* ‘ezazue’, *zekio* ‘zitzaion’.

Gure lana

Hitz hasierako *V-* larria, bokala denean, *U-* eginik idazten dugu, eta *Y-* larria *I-* bihurturik.

Latinezko pasarteak azpimarratu egiten ditugu, berak azpimarratu gabe utzi baditu. Latin laburdurak deslaburtu egin ditugu, horren berri ez dugula ematen.

Orrialdeak guk zenbatuak dira, berak zenbatu gabe utzi zituelarik.

Laburdurak: a. aditza, ad. adberbioa, adj. adjetiboa, d. determinatzailea, i. izena, ik. ikus, io. izenordaina, j. juntagailua, p. posposizioa.

1. Testua

*Erunt*¹ *signa in sole, et luna et stellis*². *Lucae cap 21*.

Egungo evangelio sanduen erratendigu evanjeliste sagratu S[a]n Lucasec Juicioco eguna vaño lenago izan veardutela señaleac Iguzquian, illarguian, izarretan, lurrean, eta ellementu guztietan Eta au cerengatic³ guri entendazera emateco; Eze valdin correspondicen ezpadiogu gure Jaun, eta Jangoicoac eguien dizquigun favore, eta beneficioac³, eta conservazen ezpadugu gure animaren nobleza; Iguzquia zañec arguicendigun egunes izanendela gure contra, illarguia zañec arguicendigun gaues izanendela gure contra, izarrac yzanendirala⁴ gure contra, erorcendirala aus viurturic veren lecuetic; Argatic erratendigu Isaias Profetac: Negar eguinzazute becatoreac, Negar eguinzazute dolore, eta vrriquimentu andiarequin, cerengatic datorren ya Juicioco eguna: *Ululate, quia prope est dies Domini; quia vastitas a Domino veniet*. Eta egun au izan veardu⁵ ain terribelea eze sandu guciac ere egonen dirala pasmaturic, eta aturdituric. â zain ongui elduriran emen Job sanduaren⁶ izac: Izaniquen vana sandu au ain adornatua virtute gucies, ege Jangoicoac verac califiquetu zue munduan orduen arquizencen onenetaco: *Quod non sit ei similis in terra, Orrequin guziarequin erratenzueñ: Quid faciam, cum surrexerit in iudicium Deus?* cer Izanenda nites⁷ Jangoicoac juzgacen nauenean cer disculpe emanendiot eguitendiren cargues. Vada arrec ez soilliquen eguiñendire⁸ cargu emandituden pausues, eze vaieta eguiñandira⁹ cargu vstenduden¹⁰ señale guzties. Eavada becatorea valdin sanduatec ezue nac eguin verceric solo Jangoicoa servizatu¹¹ au erraten vadu pasmaturic, cer erranendu becatoreac eztuenac verceric [2] solo despreciatu. Cer erranenedu vecatu¹² gucietan sarturic dagonac acordagabe¹³ gure Jaun, eta Jangoicoac eguindizquion favore, eta beneficioas, eta despreciezen duena vere Animaren nobleza? Pensabeza vada juicioco¹⁴ eguna izanendela¹⁵ arrendaco egunbat iras, venganzas, eta indignacios betea; vada espiritu¹⁶ sandua Izani-

1. Goiko bazterrean, ezker aldeko zokoan 1825 eta 1831 dio.
2. Eskuidatzian (E) "stelis". Zuzendu ditugun latinezko okerrak: "indignacionis" 2, 1; "intelligens" 3, 4.
3. E "beneficoac".
4. "-dirala", baina "-direla" hiru bat lerro beherago.
5. Hola: "du", eta ez "da".
6. E "sanduarre" (sic -rre).
7. Lehenbizi *que sera demi* idatzi du, berehala ezabatu eta lerro berean *cer Izanenda nites* ipini.
8. "-dire", baina "-dira" sei bat hitz beherago.
9. Ez "eguiñen".
10. Espero dena "tuden" da. Ik. "errecibituden" 1, 2, 2.
11. E "servizatu".
12. E "vectu".
13. Ez "acordatugabe".
14. E "guicioco".
15. E "ianen".
16. E "spitua".

quen ain naurritue, eta concertatue mincecean erratendu dela ¹⁷ eguna irarena: *Dies irae: dies indignationis* dela eguna indignacios, eta venganzas vetea. Ea vada becatorea icusi dezazu Nai vaduzu corresponditu favore, eta beneficio gure Jaun, eta Jangoicoac eguindizquizegunegui, eta conservatu zure animaren Nobleza, vstentuzularic ¹⁸ zure vici gaistori, eta converticenzarelaric Jangoicoarengana.

Erranendira norbaitec; Jauna Nic naidut corresponditu gure Jaun, eta Jangoicoac eguindizquiden favore, eta beneficioegui, eta Naidut conservatu ene animaren nobleza; vaña nay nuca nic Jaquin cer favore, edo beneficio erreçibituden, eta cer den nere animaren nobleza. Atendibeza, eta erranendiot.

Creaturic zaude cerua; eta llurre ¹⁹, ceruan, eta lurrean diraden gauza guciac, determinatuzuenan Jangoicoac creacea guizona *faciamus hominem ad imaginem, et similitudinem nostram* ²⁰. Vaña erreparatu vearda cer modus portatucen formacean guizona, eta cer modus creacean verce gauza guciac. Guizonas verze gañeraco gauza guciac eguincitueñ Jangoicoac manacen. Au da erraten zuelaric: eguin vedi arguia, eguincen arguia, eguinvedi lurrea, eguincen llurrea, ateravaiza vrac, eta ateraciraden vrac: *fiat lux; fiat firmamentum; producant aquae*. Vaña guizonaren formacean, eze fiatu manacean, vada acuditu zuen guizonan eguitera trinidad eze gucia ezauzera emateco [3] cer nobleza, eta grandeza duen guizonac anima dela caso ²¹.

Errandut lenago, gauza guciac eguiñic zaudela guizona etorri vaño lenago; Eta cergatic uste duce dela au? Ezaucera emateco creature guciaren artean guizona dela perfectuena, eta guizona dela gauza guziaren Erregue, eta burua, eta ezpazira guizona etorri baño lenago eguiñic egon, eta componduric ezequio guizonari eguiñen merejizuen erreçimentue. Ala nola Erregue-renvat etorricendenean Ciudadevatera componcendiraden ²² videac, eta veñte gañeraco gauzac erreçivizeco vearduen estimacioarequin, moduontan ²³ ve-rean erreçivitu cen guizona eguizenzirelaric ²⁴, eta componcenzirelaric gauza guziac, eta non dic du guizonac erregue izateau, edo grandezau? non dic izan veardu solo animaren noblezatic.

Vaña oraindic adelantacendut gueiago discursua. Guizona eguin orduco erratenda descansatuzela Jangoicoa: *Requievit die septimo*. Gauza guciac eguincitue Jangoicoac cesatugabe, vadirudi ezequiola costatu dau gauza ²⁵ guciac eguitea, eta guizona formatu onduan descansacenda cer da au? es que guizonaren obraren comparacioan verce obra guciac dirade gauza importacio guchiticoac, eta ala estu descansatu vearric; Vaña guizona da obra ain andia, eta eminentea eze vadirudi ²⁶ votatu zuela vere poderearen errestoa guizona eguitean, vada necesitacendu descansacea.

17. E *de la*, bi hitzetan zatiturik. Hola ere zazpi bat hitz beherago eta hurrengo orrialdearen lehenengo bi paragrafoetan.

18. Ez "-duzularic".

19. Hiru hitz beherago "lurrean" eta "lurra", baina "llurra" beherago paragrafo honetan bertan.

20. Bazterrean *Genesis cap 1* dio, eta *Genesis 1, 26* da.

21. Bazterretik hasita hau dago testu barruan: Ojo: paridad de el Amo.

22. E. "componce".

23. E "-onta".

24. Bi bat hitz beherago "-ziraleric".

25. E "gaza".

26. E. "vadirudu".

Vaña gueiagoc²⁷ declaracenduen animaren nobleza, da yzatea trintate Jaun poderosoaren erretrato, eta Imagine perfectoa. Eta adizace cer dion Belarmino doctoac: *In anima est mens intelligens, quasi Pater; est notitia producta quasi verbum Patris; et est amor per notitiam productus quasi spiritus sanctus*. Erratendu: Ala nola den Jangoicoa vat izatean, eta [4] Irur persone-tan; Ala anima dela vat izatean, eta irur potencietan. Memoriaren fecundidadean²⁸ representazendu Ayta Eternoa, entendamentuen Semea; eta vorondatean zañetan egotenden Amorioa representazendu espiritu sandue.

Vaña galde eguitendut: Izanic animabat ain ederra, nola diraden Ayngue-ruac, eta izanic trintateco Misterioaren retrato, eta semejanza; nola Jangoi-coac enzerraturuzue garzelebatean ain desdichetuen nola den guizonaren gorpuza? Ortan ematendigu entendazera Aimari Jangoicoac merchede gueiago eguindiola, eze Ayngueruegui. Jangoicoac creatucitue Ayngueruec ederrac, eta choil puroac, eta icusiric veren edertasuna sobervies veteric condenatu-zirade; eta ezedien anima icusiric vere edertasuna condenatu parazendio estorbuę zañ vaita guizonaren gorpuza. Icusiduzu zure animaren nobleza? corresponditu diozu²⁹ zure Jaun, eta Jangoicoari beneficio, eta favoreavec. Eta gucien gañetic ezuen padecitu zure gatic aniz afrenta, eta desonra, ezuen zure gatic işuri vere odola vstenzuelaric guruze vatean vere vicie? Vada ezpaduzu correspondicen favoreavec guzieac zure contra Izanendire Arren odola, arren afrenta, eta arren eriozea. Ezpadezu negar eguiten dolore, eta vrriquimentu andiarequin confesazenzarelaric Profeta Isaiasec egsatendizun vequela zure contra izanendira iguzquia, illarguia, izarrac, eta elementu gu-ziac. Erranen dira norbaitac: Ayta Arracio doque ezpadut correspondicen favore, eta beneficioiegui emendazen nayzalaric confesio onvaten medios; Juicioco egunean escatuco zaida contu andia. Vaño orañic vadut dembora, Eriozeco orduen eguiñendut confesio onvat eta orrequin salvatuconaiz. Ea vada nere egungo oracioaren empeñue³⁰ izan veardu desengañazea³¹ zañ dificultade andiaden orduen confesio Ona eguitea, [5] edo³² converticea Jangoicoaren gracia, eta amistadera, paracendizquiodelaric vere veguien ay-lziñan sei estorbu, zyanendituenac eriozeco³³ orduan estorbatucodiotenac convertizea, Onetaco necesitacendut acudizea Maria Santissimaren³⁴ Gana erratendiodelaric Ave Maria.

Lendavizico catea, edo estorbu izanenduena vecatoreac eriozeco orduan convertizeco, zyanenda enfermedadea, edo vere çorpuzaren indisposicioa.

Minzenezdelaric David vecatore gogorrequi erratendu: *Multiplicatae sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt*: Emanziote prise vecatorec, ce-rengatic aumentatu ziraden veren enfermedaden accidenteac. Cerda ycustea vecatore gogorra enfermedade peligrosoan? Verela prisecan eguitenditu vere

27. Hola leitzen dugu: "gueiagoc".

28. E. "fecundidadean".

29. *Dizquiozu* espero da. Ik. 31 bat hitz beherago "ezpaduzu correspondicen favoreavec guziac", eta beherago "ezpadut correspondicien favore, eta beneficioiegui".

30. E "epeñue".

31. E "desengañaza".

32. Hitz honetatik, hots, edo-tik hasi eta *estorbatucodiotenac convertiucea*-raino beste orrialde batean dago.

33. E "erizeco".

34. E laburturik: S. *maren*.

salvazioaren diligencięc: prisecan confesorea, sacramentuac, eta Escravaua; eta vere descuidos ez du eguiten vearduen vequela (sic).

Erratendio Profeta Isaiasec Ezequiasegui: Ea Ezequias; Ordenazquizu, edo disponizazquizu zura ³⁵ gauzac, zergatic yl verdezu laster. *dispone domui tuae, quia morieris* ³⁶; Eta verela Ezequias pasmaturic, izulizendy aurpeguia parete aldera: *convertit Ezechias faciem suam ad parietem*. vada Ezequias izaniquen ain justoa, eta sandue yzulzendy pasmaturic aurpeguia paretera; Nora izulico du vecatus veteric dagonac? Zaudelatic enfermedadeandiarequinq, assicozara acordazen zaure vecatues, eta sartuco dirade jatera ematera: Naycodyzu ³⁷ vrriquitu, cerengatic ofenditu duzun Jangoicoa, eta sartuco dirade adisqueideac ³⁸ alegrazera, eta consolazera: Naycodezu asi considerazen zaure vaiten; eta eztezu opatuco sentidoa, sentidyarequinq; Entendamentue ³⁹ turbaturic, memoria flaquezas veteric, eta vorondatea oştiric. Nola naiduzu orduen confesatu? ô cer peligroan zaude.

Sarzenda faraon soberbiore ⁴⁰ Isasoan perseguizen Jangoicoaren puebloa; eta onetaco zeramazquien carro, eta carroza ederqui componduric; eta cansaturic Jangoicoa sufrizes muguituzuen odqivat, [6] despazenzuelaric ortosac, eta erraioac ⁴¹, eta vrratu zituen carroza, eta carroen erruedac.

Vigarren catea, edo estorbu izanenduzuna vecatorea izanenda: Zura anima arquizen den flaqueza; cergatic ez dago eguiñic virtutera. Cer examine? Cer vrriquimentu? Cer propositu izanenda orduan ⁴²? eta cer confesio esperazenduzu orduan eguitea? Orain ezpazara confesazen solic vrtatic ⁴³ urtera, eta orduen gueiago obligacios, eze devocios; Nola naydezu orduen eguin prisecan. Aqui ⁴⁴ se pone lode Absalom y lo de Valerio Mximo sobre los Cretenses.

Irugarren catea, edo estorbu yzanenduzuna ⁴⁵ erioceco orduan vecatorea, izanenda ⁴⁶; zure baitan ainverze demoras dauden ha vito edo vicio gaistoac; vada esta facil izanen zuc orduen eguinazun vesteric, vician eguitenzinduenetic ⁴⁷; ceren gatic erratendu San Bernardoc: Ongui vizizen dena ongui ilzendela; vaņa ⁴⁸ gaizqui vizizan ⁴⁹ dena guchitęn ilzendela ongui: *Qualis vita finis ita*.

Guillermo lugdonensec erratendu, eze monjebat joancela desiertotic ferriebatera; eta ycusizuela feriartan. ojo lode el Caballo; lo de el Arbol, y lode el Gigante.

35. Ez "zure", berdin 1, 6, 2.

36. Bazterrean: *Isaias cap. 34*, baina "38.1-2 da.

37. Hemen "-duzu" eta hamahiru bat hitz beherago "-dezu", eta beherago "eztezu".

38. E "adisquidea".

39. E "entendamentu".

40. E "sobiore".

41. Ez da ongi ikusten e- den ala o-.

42. Bi aldiz "orduan", eta beste bi aldiz "orduen" paragrafoan.

43. Ez "vrtetic".

44. Esaldi hau testu barruan dago.

45. E "zyzanen-".

46. E "izanda".

47. E "eguitezinduenetic".

48. E "bara".

49. Hemen "vizizan", baina sei bat hitz gorago "vizizen".

Laugarren catea, edo estorbu yzanenduzuna eriozeco orduan, izanenda Demonioa. Cergatic orduen nola vaita azquen vatalla, votazen du vere astuziaren podorea eta errestoa animaren galzeco.

Vada nola vecatorea resitituco diozu, edo defendatuco zara arren astucia, eta podoretic? Valdin sano Juicioan zaudelatic ezpada tentacioric ⁵⁰, ez payzara erorcen? valdin ongui zaudelatic ezin vazaquezu ⁵¹ jasi amar arroaco carga, Nori seņesta arazico diozu gaizqui zaudelatic jasicoduzula ogai. Vada ongui zaudelatic [7] errendicen vazara den tentacioric chiquienari; Nola eriozeco orduan gaizqui, eta entendamentua turbaturic defendatuco zara arren podore, eta astucia gucitic. Aqui se pone: festinavit Dabid, y la pregunta de Christo a sus Discipulos.

50. E "tentaciorio" leitzen dugu.

51. Ez "vadezaquezu".

2. Testua

Erunt signa in sole, et luna, et in terris pressura ¹ gentium. Lucae cap 21.

Egungo Evangelioan dugu assumptoa ain Icaragarria, ece valdin ongui consideracen vadegu catholicoac izanenda asqui vecatore den gogorrena convertizeco ²; da vada assumptoa Juicioco egunçrena, zain erratendu Evangelista sagratu S[a]n Lucasec izanendela gustis icaragarria, espantoso, eta tristea, etorricodenla Christo gure redemptorea magestade andiarequin guizonen Juzgacera, eta majestadeonequin icaratuco du, arrituco du eta losatuco duela, eta izanendire señaleac ³ iguzquian, illarguian, eta izarretan. Iguzquiac estalico du vere arguitasuna, Illarguiac vere edertasuna, eta Izarrac eroricodirade aus viurturic; Eta argatic erratendigu Isaias Profetac: negar eguinzace dolore, eta vrriquimentu andiarequin, cergatic elduda ia Juicioco egun tristea, egun cruela, egun indignacios, iras, venganzas, eta calamidades vetea, eta Profeta şofoniassec dio dela ⁴ egunç iras, eta miserias vetea eguandia, eta gustis samia.

Eta erratea egungo assumptoa ematendire ain verze vildurtasun, ece confesacendut gueiago ⁵ nainuela ez paninz ontara determinatu: Ceren gatic ainverce gauçe an icusiveardira eztaquit izanenoteden miriquen explicatu dezaquenic. Izanenoteda asqui aingueruet au explicaceco ez por cierto; izanenoteda asqui profetarenbat; vada nor izanen da solo condenatuet, ceñec experimentatuduen nola naurriçan ⁶ diran den vecaturic chiquienac.

Avariento condenatuarrec oyu eguitendio infernetatic Abranegui; Vielzazu [2] Lazaro resucitatue ene Aitaren echera predicazera ene vorz Anaiegui, atera daicen veren estado gaisto etatic, eztaocen nic padecizen dituden ⁷ penen padecizera; certaco juan verdu predicacera Lazaro, eztago an Moyses, eta verce profetac, predicacen dituztenac Jangoicoaren dotrinac ⁸? vai vada adivezate vici daicen arrepenituric. Erratendu miserableac oiec ez dirade asqui, vetor Lazaro zañec experimentatuduen azquen Juicioco egunean ⁹ cer naurriarequin naurriçen diraden vecatu chiqui guziac

1. E "presura".
2. E "convertizico".
3. E "señalea".
4. E *de la*.
5. E *gueia*, ez *guei*ago.
6. Hemen "naurriçan", baina hurrengo oorialdeke paragrafo bakarrean "naurriçen".
7. E "ditude".
8. E "dotrina", baina ikus horren ondoren dauden hitzok: *vai vada adibezate* (sic bez-).
9. E "egunea".

HIZTEGIA

A

- ABEK (io.) 'hauek'. *favoreavec* 1, 4, 2.
 ADISKIDE (i.) 'lagun'. *adisquidea* 1, 5, 4.
 ADITU (a.) 'entzun'. *adizace* 1, 3, 4.
 AILZIÑAN (p.) 'aurrean'. vere *veguian* (sic *-an*) *aylziñan* 1, 5, 1.
 AINBERZE (d.) 'hainbeste'. *ainverce* 2, 1, 2.
 AINGERU (i.) Lat. 'angelus'. *aingueruet* 2, 1, 2.
 AMAR. (d.) 'hamar'. *amar* 1, 6, 6.
 AMORIO (i.) 'maitasun'. *amorica* 1, 4, 1.
 ANDI (adj.) 'handi'. *andia* 1, 3, 3.
 ANIMA (i.) 'arima'. *anima* 1, 3, 1.
 ANIZ (d.) 'asko'. *aniz* afrenta 1, 4, 2.
 -ARAZI (a.) '-erazi'. *siñestarazico* 1, 6, 6.
 ARGATIK (ad.) 'horregatik'. *Argatic* 1, 1.
 ARGITASUN (i.) 'klartasun, dirdira'. *arguitasuna* 2, 1, 1.
 ARKITU (a.) 'aurkitu, izan'. *arquizen* 1, 1.
 ARTEAN (p.) 'tarteant'. creature *gucien artean* 1, 3, 2.
 ARRAZIO EDUKI (a.) 'zuzen izan'. *Arracio doque* 1, 4, 2.
 ARREK (d.) 'hark'. *arrec* 1, 1.
 ARRITU (a.) 'ikaratu'. *arrituco* 2, 1, 1.
 ARROA (i.) 'arroba'. amar *arroaco* carga 1, 6, 6.
 ASI (a.) 'hasi'. *asi* 1, 5, 4; *assico* 1, 5, 4.
 ASKI (ad.) 'nahikoa'. *izanenda asqui* 2, 1, 1.
 ATERA (a.) 'irten'. *atera* daicen 'exeant' 2, 2.
 AU (d.) 'hau'. egun *au* 1, 1; *grandezau* 1, 3, 2.
 AURPEGI (i.) 'begitarte'. *aurpeguia* 1, 5, 4.
 AUS (i.) 'hauts', lat. 'pulvis'. *aus* viurturic 2, 1, 1.
 AZKEN (d.) 'hondar'. *azquen* 1, 6, 5.

B

- BAITAN (p.) '-gan'. zure *baitan* 1, 6, 3.
 BALDIN (ad.). *Valdin...* *ezpada* 1, 6, 6.
 BAÑA (j.) 'baina'. *vaña* 1, 2, 2.
 BAÑO (j.) 'baino'. Juicioco eguna *vaño* lenago 1, 1.
 BAT (d.). egun*bat* 1, 2, 1.
 BEAR/BER IZAN (a.) 'behar izan'. *izan veardutela* señalear 1, 1; *yl verdezu* 1, 5, 4.
 BEGI (i.). *veguian* (sic *-an*) *aylziñan* 1, 5, 1.
 BEKATORE (i.) 'bekatari'. *vecatore* 1, 5, 3.
 BEKATU (i.) 'hoben'. *vecatu* 2, 2.
 BEKELA (j.) 'bezala'. *vequela* 1, 4, 2.
 BERELA (ad.) 'berehala'. *verela* 1, 5, 4.
 BEREN (io.) Lat. 'suorum'. *veren* 1, 1; *etab*.
 BERZE/BESTE (d.) 'bertze'. *verce* 1, 2, 3; Guizonas *verce...* *guciac* 1, 2, 3; *veste* 1, 3, 2.
 Gehiago *berze beste* baino.
 BIELDU (a.) 'bidali, igorri'. *Vielzazu* 2, 1, 3.
 BILDURTASUN (i.) 'beldurtasun'. *vildurtasun* 2, 1, 2.
 BIURTU (a.) 'bilakatu'. *aus viurturic* 2, 1, 1.

BORZ (d.) 'bortz, bost'. *vorz* 2, 2.
 BOTATU (a.) 'bota'. *botatu* zuela vere poderearen errestoa 1, 3, 3.

D

DAUS (d.) 'deus'. *daus* 1, 3, 3.
 DEFENDATU (a.) 'kontra egin'. *defendatuco* zara 1, 6, 6.
 DESPAITU (a.) 'jaurtiki, bota'. *despaizen* 1, 6, 1.
 DIFIKULTADE (i.) 'eragozpen'. *dificultade* 1, 4, 2.

E

EDERKI (ad.) 'ederto, galantki'. *ederqui* 1, 5, 5.
 EDUKI (a.) 'izan'. Arracio *doque* 1, 4, 2.
 EGIN (a.) 'zertu'. *eguiñen* 1, 1.
 EGON (a.) 'izan'. *egonen* 1, 1; *egon* 1, 3, 2.
 EGUN (i; ad.) Lat. 'dies'; 'gaur'. *egun* au 1, 1; *egungo* 1, 1.
 ELDU (a.) 'etorri'. *elduda* 'dator'. 2, 1, 1.
 ELLEMENTU (i.) 'gauza'. *ellementu* 1, 1; *elementu* (sic -l-) 1, 4, 2.
 EMAN (a.). *entendazera emateco* 1, 1; *emandituden* pausues 1, 1.
 EMENDATU (a.) 'zentzatu, zuzendu'. *emendazen* 1, 4, 2.
 ENE (io.) 'nere'. *ene* animaren 1, 2, 2. *ene* aitaren 2, 2.
 ENTENDAMENTU (i.) 'adimen'. *Entendamentu* 1, 5, 4.
 ENTENDATU (a.) 'ulertu, aditu'. *entendazera* 1, 1.
 ERAMAN (a.) 'eroan'. *zeramazquien* 1, 5, 5.
 ERIOZE (i.) 'hiltze'. *eriozea* 1, 4, 2.
 ERORI (a.) 'jausi'. *erorico* 2, 1, 1.
 ERRAN/ESAN (a.). *erran* 1, 3, 1; *erranen* 1, 4, 2; *essaten* 1, 4, 2. Behin ikusi dugu *esan*.
 ERREZIBITU (a.) 'hartu'. *errecivitu* 1, 3, 2.
 ERRUEDA (i.) 'gurpil'. *carroen erruedac* 1, 6, 1.
 ESKATU KONTU (a.) 'kontuak galdetu'. *escatuco... contu* andia 1, 4, 2.
 ESKRABAU (i.) 'eskribau'. *Escravaua* 1, 5, 3.
 ESPIRITU SANDUA (i.). *espiritu sandue* 1, 4, 1.
 ESTALI (a.) 'gorde'. *estalico* du 2, 1, 1.
 ESTORBUI (i.) 'oztopo'. *estorbu* 1, 5, 2.
 ETA (j.) 'ta'. *dolore, eta* vrriquimentu 1, 1.
 ETXE (i.). *echea* 2, 2.
 EZAUTU (a.) 'ezagun, jakin'. *ezauzera emateco* 1, 2, 3.
 EZE (j.). *entendazera emateco eze* 1, 1; *ain... eze* 1, 1; *ez soilliquen... eze vaieta* 1, 1.
 EZIN IZAN (a.). *ezin vazaquezu* 1, 6, 6.

G

GABE (p.) 'barik'. *cesatugabe* 1, 3, 3; *acorda gabe* 1, 2, 1.
 GAIN (i.) 'goiko alde'. *gucien gañetic* 1, 4, 2.
 GAISTO (adj.) 'gaizto'. *gaistori* 1, 2, 1.
 GAIZKI (ad.) 'txarto'. *ongui... gaizqui* 1, 6, 3.
 GALDE EGIN (a.) 'itaundu'. *galde eguitendut* 1, 4, 2.
 GAÑERAKO (d.) 'enparau'. *verze gañeraco* gauza *guciac* 1, 2, 3.
 GARZELE (i.) 'espetxe'. *garzelebatean* 1, 4, 2.
 GAU (i.). *gaues* 1, 1.
 GEIAGO (ad.) 'gehiago'. *gueiago* 1, 3, 3.
 GORPUZ (i.) 'gorputz'. *gorpuza* 1, 4, 2. Ik. KORPUZ.
 GU (io.), *guri* 1, 1; *gure* 1, 1.
 GURUZE (i.) 'gurutze'. *guruze vatean* 1, 4, 2.

GUSTIS (ad.) 'guztiz, oso'. *gustis* icaragarria 2, 1, 1. Ik. TXOIL.
 GUTXI (d.) 'guti, urri'. importacio *guchitecoac* 1, 3, 3; *guchiten* 1, 6, 3.
 GUZI/GUZTI (d.) 'den'. *gucietan* 1, 2, 1; *guztietan* 1, 1; *gustiac* 1, 3, 2.

I

IA (ad.) 'dagoeneko'. eluda *ia* 2, 1, 1. cerengatic datorren *ya* 1, 1.
 IGUZKI (i.) 'eguzki'. *Iguzquian* 1, 1.
 IKARAGARRI (adj.) 'izugarri, itzel'. *icaragarria* 2, 1, 1.
 IKARATU (a.) 'harritu, lotsatu'. *icaratuco* du 2, 1, 1.
 IKUSI (a.). *icusi* dezazun 1, 2, 1; *ycusi* 1, 6, 4.
 IL (a.) 'hil, zendu'. *yl* verdezu 1, 5, 4.
 ILLARGI (i.) 'ilargi'. *illarguian* 1, 1.
 IMAJINE (i.) 'irudi'. *Imagine* perfectoa 1, 3, 4.
 INFERNU (i.) 'suleize'. *infernuetatic* 2, 1, 3.
 IMPORTAZIO (i.) 'garrantzia'. importacio *guchitecoac* 1, 3, 3.
 IRUDI (a.) 'eman'. *vadirudi* 1, 3, 3.
 IRUR/IRUGARREN (d.) 'hiru; hirugarren'. *Irur* personetan 1, 4, 1; *Irugarren* 1, 6, 2.
 ISASO (i.) 'itsaso'. *Isasoan* 1, 5, 5.
 ISURI (a.) 'ixuri'. *isuri* vere odola 1, 4, 2.
 IZ (i.) 'hitz'. *izac* 1, 1.
 IZAN (a.) 'izandu'. *izanen* 1, 1; *izaniquen* 1, 1; *izan* veardu 1, 1.
 IZAR (i.). *izarretan* 1, 1.
 IZULI (a.) 'itzuli, bihurtu'. *izulizendu* aurpeguia 1, 5, 4; *yzulzendu* 1, 5, 4; *izulico* du 1, 5, 4.

J

JAKIN (a.). 'ezagutu'. *Jaquin* 1, 2, 2.
 JAN (a.). *jatera* 1, 5, 4.
 JANGOIKO (i.) 'Jaungoiko'. *Jangoicoac* 1, 1.
 JASI (a.) 'jaso, aupatu'. *jasi* amar arroaco carga 1, 6, 6; *jasicoduzula* ogai 1, 6, 6.
 JAUN (i.). *Jaun* 1, 1.
 JOAN/JUAN (a.). *joan* 1, 6, 4; *juan* 2, 2.

K

KARGU (i.) 'salaketa'. eguiñendire *cargu* 1, 1.
 KARRO (i.) 'gurdi, orga'. *carro*, eta carroza 1, 5, 5.
 KASO (i.) '-gatik'. anima dela *caso* 1, 3, 1.
 KATEA (i.). *catea*, edo estorbu 1, 5, 2.
 KONFESATU (a.) 'aitortu'. *confesatu* 1, 5, 4.
 KONPONDU (a.) 'moldatu'. *componduric* 1, 3, 2.
 KONTRA (p.) 'aurka'. *contra* 1, 1.
 KONTU. Ik. ESKATU KONTU.
 KORPUZ (i.) 'gorputz'. *corpuzaren* 1, 5, 2. Ik. GORPUZ.

L

LASTER (ad.) 'berehala'. *laster* 1, 5, 4.
 LEKU (i.) 'toki'. *lecuetic* 1, 1.
 LENAGO (ad.) 'lehenago'. Errandut *lenago* 1, 3, 2.
 LOSATU (a.) 'lotsatu, ikaratu'. *losatuco* 2, 1, 1.

LENDABIZIKO (d.) 'lehenbiziko'. *Lendavizico* catea 1, 5, 2.
LUR (i.). illarguian, izarretan, *lurrean* 1, 1.

M

MANATU (a.) 'agindu'. *manacen* 1, 2, 3.
MEDIO (i.) 'bitarte'. confesio onvaten *medios* 1, 4, 2.
MERTXEDE (i.) 'mesede'. *merchede* gueiago 1, 4, 2.
MEREJI IZAN (a.) 'zor izan'. *merejizuen* 1, 3, 2.
MI (i.) 'mihi'. *miriquen* 2, 1, 2.
MINZETU (a.) 'mintzatu'. *mincecean* 1, 2, 1.
MODU (i.) 'era, gisa'. *modus* 1, 2, 3.
MUNDU (i.) 'lur'. *munduan* 1, 1.

N

NAI IZAN (a.) 'gura izan'. *naidut* 1, 2, 2; *Naycoduzu* 1, 5, 4.
NAURRI (i.) 'neurri'. *naurriarequin* 2, 2.
NAURRITU (a.) 'neurtu'. *naurritue* 1, 2, 1; *naurizen* 2, 2.
NEGAR EGIN (a.). *negar eguinzace* 2, 1, 1.
NERE (io.) 'ene, nire'. *nere* animaren nobleza 1, 2, 2.
NI (io.). izanenda *nites* 1, 1; *Nic* *naidut* 1, 2, 2.
NONDIK (ad.). *non dic* du guizonac...? 1, 3, 2.
NORA (ad.). *Nora* izulico du...? 1, 5, 4.
NORBAIT (io.) 'batenbat'. *norbaitec* 1, 2, 2.

O

ODOI (i.) 'hodei'. *odoivat* 1, 5, 5.
ODOL (i.). isuri vere *odola* 1, 4, 2.
OGAI (d.) 'hoge'. *ogai* 1, 6, 6.
OIEK (io.) 'horiek'. *oiec* ez dirade asqui 2, 2.
OIU (i.) 'oihu, deiadar'. *oyu* eguitendio 2, 1, 3.
ON (adj.). *on* 1, 4, 2; *onenetaco* 1, 1.
ONDUAN (ad.) 'eta gero, ondoren'. guizona formatu *onduan* 1, 3, 3.
ONGI (ad.) 'ondo'. zain *ongui* 1, 1.
OPATU (a.) '?'. eztezu *opatuco* sentidõa, sentidũarequin, 1, 5, 4.
ORAIN/ORAINDIK (ad.; ad.). *orain* 1, 6, 2; *oraindic* 'oraino' 1, 3, 3. Ik. ere *orañic* 1, 4, 2.
ORDU (i.) 'une, mementu'. Eriozeco *orduẽn* 1, 4, 2; Eriozeco *orduan* 1, 5, 1.
ORDUAN/ORDUEN (ad.) 'une hartan, mementu artan'. *orduan* 1, 6, 2; *orduen* 1, 4, 2.
ORDUKO (ad.) 'bezain laster'. eguin *orduco* 1, 3, 3.
ORE (io.) 'hura'. so[ber]biore 1, 5, 5; *artan* 1, 6, 4.
ORI (io.) 'hori'. *gaistori* 1, 2, 1; *ortan* 1, 4, 2.
ORTOS (i.) 'ortots, trumoi'. *ortosac* 1, 6, 1.
OSTU (a.) 'hoztu'. *osturic* 1, 5, 4.
OTE (ad.) 'ete'. Cer erranenotedu...? 1, 2, 1.

P

PARATU (a.) 'ipini, jarri'. *parazendio* estorbue 1, 4, 2.
PARETE (i.) 'horma'. *parete* aldera 1, 5, 4.
PAUSU (i.) 'urrats'. emandituden *pausues* 1, 1.

PODERE/PODORE (i.) 'ahal, botere'. *poderearen* 1, 3, 3; *podere* 1, 7. Normalki *podore* dago.

PUEBLO (i.) 'herri'. Jangoicoaren *puebloa* 1, 5, 5.

R

REDEMPTORE (i.) 'Salbatzaile'. *redemptorea* 2, 1, 1.

RESUZITATU (a.) 'berpiztu'. *resucitatue* 2, 2.

S

SAGRATU (adj.) 'sakratu'. *evanjeliste sagratu* 1, 1.

SAKRAMENTU (i.) 'sakramendu'. *sacramentuac* 1, 5, 3.

SAMIN (adj.) 'garratz'. *samina* 2, 1, 1.

SANDU (adj.) 'saindu, santu'. *sandu* 1, 1.

SEI (d.). *sei* estorbu 1, 5, 1.

SEME (i.). *Semea* 1, 4, 1.

SEÑALE (i.) 'ezaugarri, marka'. *señale* 1, 1; *señaleac* 1, 1.

SERBIZATU (a.) 'zerbitu'. Jangoicoa *servizatu* 1, 1. Ik. lehenengo testuko 11. oharra.

SINESTATU (a.) 'sinestu'. *siñestarazico* 1, 6, 6.

SOILLIKEN (ad.) 'bakarrik'. *soilliquen* 1, 1. Ik. SOLO/SOLIK.

SOLO/SOLIK (ad.) 'bakarrik'. ezuenac eguin verceric *solo* Jangoicoa *servizatu* 1, 1; Orain espazara confesazen *solic* vrtatic (sic -a-) vrtera 1, 6, 2.

T

TRINIDADE/TRINTATE (i.) 'Hirutasun'. *trinidad* 1, 2, 3; *trintate* 1, 3, 4.

TXIKI (adj.) 'txipi, xume'. *chiqui* 2, 2; *chiquienari* 1, 7.

TXOIL (ad.) 'txit, oso'. *choil* puroac 1, 4, 2. Ik. GUSTIS.

U

URRATU (a.) 'hondatu, apurtu'. *urratu* zituen 1, 6, 1.

URRIKIMENTU (i.) 'damu'. *urriquimentu* 1, 1.

URRIKITU (a.) 'damutu'. *urriquitu* 1, 5, 4.

URTE (i.). *vrtatic* (sic -a-) vrtera 1, 6, 2; *urtean* behin.

USTE IZAN (a.) 'pentsatu'. *vste duce* 1, 3, 2.

UZI (a.) 'laga, larga'. *vstenduden* 1, 1.

Z

ZAIN (io.; ad.) 'zein'. *parazendio* estorbue, *zain* vaita guizonaren gorpuza 1, 4, 2; da vada assumptoa Juicioco egunçerena, *zain* erratendu Evangelista sagratu San Lucasec izanendela... 2, 1; *zain* ongui 1, 1. Ik. ZEIN.

ZAURE (io.) 'zure, zeure'. *zaure* vaiten 1, 5, 4.

ZEIN (io.). Lat. 'qui'. solo *condenatu*et, *ceñec* experimentatuduen 2, 1, 2. Behin ikusi dugu *zein*.

ZER (io.) Lat. 'quid'. *Cerda* 1, 5, 3; *certaco* 2, 2.

ZERENGATIK/ZERGATIK (ioj.; ad.) Lat. 'quia; quare'. *cerengatic* 1, 1; *cerengatic* 1, 1; *quare; cergatic* 1, 5, 4; 1, 3, 2.

ZERU (i.) 'ortze'. *cerua* 1, 2, 3.

ZU (io.). *zuc* 1, 6, 3; *zaure* 1, 5, 4; *zure* baitan 1, 6, 3.

ADIZKITEGIA

B

BAIZA 'bitez'. atera *vaiza* vrac 1, 2, 3.
 BANINZ 'banintz'. ez *paninz* ontara determinatu 2, 1, 2.
 BEDI 'bedi'. eguin *vedi* 1, 2, 3.
 BETOR 'betor'. *vetor* 'veniat' 2, 2.
 BEZA 'beza'. *Pensabeza* 1, 2, 1; *Atendibeza* 1, 2, 2.
 BEZATE 'bezate'. *adivezate* 2, 2.

D

DA 'da'. izanenda 1, 1; *den* 1, 2, 2; *dela* 1, 1; *delaric* 1, 5, 3.
 DAGO 'dago'. *dago* 1, 6, 2; *tagonac* 1, 2, 1.
 DAIZEN 'daitezen'. atera *daicen* 2, 2.
 DAKIT 'dakit'. *ezaquit* 2, 1, 2.
 DATOR 'dator'. *datorren* 1, 1.
 DAUDE 'daude'. *dauden* 1, 6, 3.
 DATOZEN 'datozen'. *eztatocen* 'veniant' 2, 2.
 DEGU 'dugu'. *vadegu* 2, 1, 1. Ik. DUGU.
 DET 'dut'. *det* 1, 3, 3. Ik. DUT.
 DEZAKE 'dezake'. *ezaquit* izanenoteden miriquen explicatu *dezaquenic* 2, 1, 2.
 DEZAZU 'ezazu'. icusi *dezazu* 1, 2, 1.
 DEZU 'duzu'. *ezpadezu* 1, 4, 2; *eztezu* 1, 5, 4. Ik. DUZU.
 DIGU 'digu'. *errattendigu* 1, 1.
 1 DIO 'dio'. *errattendio* 1, 5, 4. *eguindiola* 1, 4, 2.
 2 DIO 'esaten du'. *dio* 2, 1, 1; *dion* 1, 3, 4.
 DIOGU 'diogu'. *correspondicen* *ezpadiogu* 1, 1.
 DIOT 'diot'. emanendiot 1, 1; erraten *diodelaric* 1, 5, 1.
 DIOTE 'diote'. estorbatucodiotenac 1, 5, 1.
 DIOZU 'diozu'. *corresponditu* *diozu* 1, 4, 2. Ik. lehenengo testuko 29. oharra.
 1 DIRA/DIRE 'dira'. *veardira* 2, 1, 2; *diran* 1, 1; *dirala* 1, 1; *dire* 1, 4, 2; *direra* 1, 1.
 2 DIRA/DIRE 'dit'. *erranendira* 1, 2, 2; *eguiñendire* 1, 1.
 DIRADE 'dira'. *dirade* 1, 3, 3.
 DIRUDI 'dirudi'. *vadirudi* 1, 3, 3.
 DITU 'ditu'. *ditu* 1, 5, 3; *dituenac* 1, 5, 1.
 DITUT 'ditut'. *dituden*, 1, 1.
 DITUZTE 'dituzte'. *dituztenac* 2, 2. Ik. bigarren testuko 8. oharra.
 DIZKIGU 'dizkigu'. *dizquigum* 1, 1.
 DIZKIO 'dizkio'. *dizquion* 1, 2, 1.
 DIZKIOT 'dizkiot'. *paracendizquiodelaric* 1, 5, 1.
 DIZKIT 'dizkit'. *dizquiden* 1, 2, 2.
 DIZKIZU 'dizkizu'. *dizquizunegui* 1, 2, 1.
 DIZU 'dizu'. *essattendizun* 1, 4, 2.
 DOKE 'dauka'. Arracio *doque* 1, 4, 2.
 DU 'du'. izan *veardu* 1, 1; *duen* 1, 2, 3.
 DUGU 'dugu'. *dugu* 1, 1. Ik. DEGU.
 DUT 'dut'. *naidut* 1, 2, 2; *vstenduden* señaile guzties 1, 1: adibide honetan 'ditut' esan nahi du. Ik. lehenengo testuko 10. oharra. Cf. DET.
 DUTE 'dute'. *dutela* 1, 1.

DUZE 'duzue'. *duce* 1, 3, 2.
 DUZU 'duzu; dituzu'. *duzu* 1, 2, 1; *ezpaduzu* 1, 4, 2.

N

NAIZ 'naiz'. *naiz* 1, 4, 2; *nayzelaric* 1, 4, 2.
 NAU 'nau'. *nauenean* 1, 1.
 NUE(N) 'nuen'. *naimuela* 2, 1, 2.
 NUKA 'nuke'. *nay nuca* 1, 2, 2.

T

TUT 'ditut'. cer... beneficio *errecibituden* 1, 2, 2. Ik. DITUT.
 TUZU 'duzu' (sic). *vstentuzularic zure vici gaistori* 1, 2, 1.

Z

ZAIDA 'zait'. *escatucos zaida* 1, 4, 2.
 ZAKEZU 'dezakezu'. *ezin vazaquezu jasi* 1, 6, 6.
 ZARA 'zara'. *zara* 1, 5, 4; *zarelaric* 1, 2, 1.
 1 ZAUDE 'zaude'. *zaude* 1, 5, 4.
 2 ZAUDE 'zeuden'. *creaturic zaude* 1, 2, 3; *zaudela* 1, 3, 2.
 ZAZE 'ezazue'. *adizace* 1, 3, 4. Ik. ZAZUTE.
 ZAZKIZU 'itzazu'. *Ordenazazquizu* 1, 5, 4; *disponizazquizu* 1, 5, 4.
 ZAZU 'ezazu'. *Viekazu* 2, 1, 3.
 ZAZUN 'dezazun'. *eguinzazun* 1, 6, 3.
 ZAZUTE 'ezazue'. *eguinzazute* 1, 1. Ik. ZAZE.
 ZE/ZEN 'zen'. *eze fiatu* 1, 2, 3; *eguincen* 1, 2, 3.
 ZEDIEN 'zedin'. *ezedien...* *condenatu* 1, 4, 2.
 ZEKIO 'zitzaion'. *ezpazira...* *ezequio guizonari eguiñen* 1, 3, 2; *ezequiela costatu daus* 1, 3, 3.
 ZERAMAZKI(EN) 'zeramatzan'. *zeramazquien* *carro, eta carroza* 1, 5, 5.
 ZINDUE(N) 'zenuen'. *zinduenetic* 1, 6, 3.
 ZIOTE 'zioten'. *emanziote* 1, 5, 3.
 ZIRA 'ziren'. *ezpazira* 1, 3, 2; *ziralaric* 1, 3, 2; *zirelaric* 1, 3, 2.
 ZIRADE(N) 'ziren'. *cerengatic aumentatu ziraden* 1, 5, 3.
 ZITUE/ZITUEN 'zituen'. *eguincitue* 1, 3, 3; *eguincituen* 1, 2, 3.
 ZUE/ZUEN 'zuen'. *ain... ece... califiquetu zue* 1, 1; *erratenzuen* 1, 1.

LABURPENA

Bi euskal testu argitaratzen ditugu. Aldizkari honetan eman genituen beste hogeitun testurekin eta argitara gabe dauden beste askorekin bilduma bat osatzen dute. Goñerrin dagoen Munarriz herrian izan ziren aurkituak denak orain dela hirurogeita hamar bat urte eta bilduma horretan 6. saila betetzen dute. XVIII. mendekoak izan daitezke.

Laburkiro azaltzen ditugu eskuidatziak, noiz izan ziren idatziak jakiteko batez ere. Ukitzen ditugu hizkuntzari buruzko zenbait puntu, horrela Nafarroako euskara darabilela autoreak erakusten delarik.

RESUMEN

Damos a conocer dos textos inéditos en vascuence. Forman parte de una colección de textos, veinte de los cuales han aparecido en esta revista. Fueron hallados hace unos setenta años en Munárriz, pueblo del valle de Goñi, situado en Navarra en la Merindad de Estella. Forma el sexto grupo de la colección y fueron compuestos en el s. XVIII, según creemos.

Damos una breve descripción de los manuscritos para averiguar la fecha de composición, sobre todo. Presentamos varios fenómenos lingüísticos, para mostrar que se trata del vascuence navarro.

RESUME

Nous présentons deux textes inédits en basque. Ils font partie d'une collection de textes desquels vingt ont été publiés dans cette revue. Ils furent trouvés il y a 60 ans à Munárriz, village de la vallée de Goñi, situé en Navarre dans le Bailliage d'Estella. Ils font partie du sixième groupe de la collection et ont été rédigés durant XVIIIème siècle, selon ce que nous croyons.

Nous présentons une brève description des manuscrits pour pouvoir surtout deviner la date de la composition. Ainsi nous montrons des différents phénomènes linguistiques qui démontrent que cela traite du basque navarrais.

SUMMARY

We publish two documents in the Basque language, unedited so far. They belong to a collection composed of many texts written in the 18th century and used again in the 19th. The collection was found about 70 years ago in Munarriz, a village in the High-Navarrese valley called Goñerria/Valdegoñi. These texts make up the 6th set in the collection.

In a brief introduction we describe the manuscripts and attempt to know the date they were written at. We offer some language facts in order to show that they are composed in the Basque spoken in Navarre.

